

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. לענין כסוי הדם ומתנות לא משכחת אלא בצבי הבא על התיישה דבין לרבנן ובין לר' אליעזר מספקא להו אי חוששין לזרע האב או לא.....1
- ב. לענין אותו ואת בנו משכחת לה בין בתייש הבא על הצבייה ובין בצבי הבא על התיישה בתייש הבא על הצבייה ... נהי נמי דחוששין לזרע האב שזה ואפילו מקצת שזה לא אמרינן בצבי הבא על התיישה ולמלקות ... שזה ואפילו מקצת שזה אמרינן ומלקינן.....3
- ג. כוי זה איל הבר וי"א זה הבא מן התייש ומן הצבייה ר' יוסי אומר כוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה אם מין בהמה.....4
- ד. עזי דבאלא ... עשר בהמות מנה הכתוב ותו לא ... שור הבר מין בהמה הוא רבי יוסי אומר מין חיה דרבנן סברי מדמתרגמינן תורבלא מינא דבהמה הוא ור' יוסי סבר מדקא חשיב ליה בהדי חיות מינא דחיה הוא.....4
- א. שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה.....6

דף פ.

א. לענין כסוי הדם ומתנות לא משכחת אלא בצבי הבא על התיישה דבין לרבנן ובין לר' אליעזר מספקא להו אי חוששין לזרע האב או לא

כבר התבאר לעיל דף עט: שכו¹ שהוא בריה בפני עצמה², ריבה הכתוב מיתורא אם שור אם שיהיו שהמתנות נוהגין בו שאינו מין חיה.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד סא יז וש"ך שם א
² לבוש ומ"ז שם יט

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ובכוי הבא מן הבהמה וחיה³, אם הוא מצבי הבא על העז, חייב בחצי מתנות ממה נפשך⁴, שאם אין חוששין לזרע האב הרי כולו שה ואם חוששין לזרע האב מכל מקום הרי הוא חצי שה, שהרי לזרע האם ליכא למאן דאמר דלא חוששין, וקי"ל דשה ואפילו מקצת שה אמרינן, ולכך ממה נפשך צריך ליתן ממנה חצי מתנות, ואידך חצי יכול לומר לכהן אייתי לי ראייה דאין חוששין לזרע האב ואתן לך כולם.

ואם הוא מתיישב הבא על הצבייה פטור מכל המתנות, שהרי בחז"ל חוששין לזרע האם שהיא חיה ופטור מחציה, ובאידך חציה יכול לומר לכהן אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ואתן לך, דשמא אין חוששין והרי היא כולה חיה. ויש אומרים⁵ שנוהגין בין בכלאים הבא מצבי הבא על העז ובין בכלאים הבא מתיישב הבא על הצבייה, ואפילו הם מקצת חיה כל המתנות נוהגין בו מדריבנה התורה אם תרי זימני.

וכן למצות כיסוי הדם⁶ כוי שהוא בריה בפני עצמו, שלא הכריעו בו חכמים אם הוא מין חיה או מין בהמה, או כלאים הבא מן החיה ומן הבהמה, בצבי הבא על התיישה דספוקי מספקא לן אי חוששין לזרע האב⁷ צריך לכסות דמו מספק אבל אין לברך עליו על הכיסוי, דשמא מין בהמה הוא והוי ברכה לבטלה, הילכך טוב שלא לברך עליו, דאף אם תמצא לומר חיה הוא, ברכות אינן מעכבות.

אבל בתיש⁸ הבא על הצבייה מחייב בכיסוי מן התורה ובעי לברוכי, דלכשתמצי לומר דחוששין לזרע האב מכל מקום לכולי עלמא חוששין לזרע האם וצבי דאמר רחמנא אפילו מקצת צבי.

³ שו"ע ונו"כ שם יח

⁴ לבוש ש"ך וט"ז

⁵ דס"ל שהוא בכלל כוי כמו שיבואר להלן דף פ בעזה"ת

⁶ שו"ע ונו"כ כח ג

⁷ אבל אי הוה פשיטא לן דחוששין הוה חייב לברך דהא צריך לכסותו מן התורה דקי"ל צבי ואפילו מקצת צבי ולזרע האם ליכא מאן דפליג דפשיטא דחוששין. ש"ך שם ז

⁸ פר"ח שם ו ודלא כרבינו ירוחם נתיב ט"ו [אות ה קכא, ב] וב"ח [ד"ה וכו'] ופרישה [דרישה ס"ק א] שלא נתחוויר דבריהם ע"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

**ב. לענין אותו ואת בנו משכחת לה בין בתייש הבא על
הצבייה ובין בצבי הבא על התיישה בתייש הבא על
הצבייה ... נהי נמי דחוששין לזרע האב שה ואפילו מקצת
שה לא אמרינן בצבי הבא על התיישה ולמלקות ... שה
ואפילו מקצת שה אמרינן ומלקינן**

כבר התבאר לעיל דף עט: אין איסור אותו⁹ ואת בנו נוהג אלא בבהמה
טהורה בלבד ולא בחיה ולא בעופות.

צבי שבא¹⁰ על העז וילדה ושחט העז ואת בנה¹¹ לוקה¹², אבל התייש שבא
על הצביה דשה ובנו אמר רחמנא ולא צבי ובנו, ומותר אפילו לכתחלה¹³,
וי"א¹⁴ שמן התורה מותר אך מפני מראית העין אסור¹⁵ לשחוט אותה ואת
בנה ואם שחט אינו לוקה, פרה ובנה אסרה תורה לא צביה ובנה. אולם את
הצבי והוולד מותר לכו"ע אפילו לכתחילה, דלא גזרו חז"ל בכי האי גוונא.

⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד טז ז

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם ח

¹¹ דשה אמר רחמנא שה כל דהו ואפילו מקצת שה

¹² ואפילו אם תמצא לומר חוששין לזרע האב לוקה, דשה אמר רחמנא ואפילו מקצת שה משמע. לבוש שם

¹³ הרשב"א וטור מובא בלבוש וט"ז יא ומהרש"ל שם סימן ה' פסק כהרשב"א וטור דמותר לשחוט הצביה ובנה
אפילו לכתחלה וכדאמרינן בש"ס שה ובנו אמר רחמנא ולא צבי ובנו ומ"ש הב"י בשם מהר"י חביב דדעת
הרמב"ם דאסור לכתחלה משום מראית העין לא ידעתי מה מראית העין שייך בדבר דמי יודע שבא מן העז
ואם נאמר דהרואה יחוש לזה אפילו בבן צביה דעלמא נמי ועוד דלא מצינו בשום מקום מראית העין בזה. ש"ך
טז

¹⁴ דעת הרמב"ם וכ"כ המחבר

¹⁵ נ"ל מעם הש"ע ע"פ רמב"ם בזה מדאמר רב חסדא הכל מודים בהיא צביה ובנה תיש דפטור משמע אבל
אסור כדאיתא בכל פטורי דשבת בר מתלת ודומה לזה הביא ב"י בס"י פ"ז במי חלב וז"ל ואפשר דאיסורא
דרבנן איכא מדקתני פטור ולא קתני מותר עכ"ל והטעם כאן דלא אתי לאחלופי בתיישה ובנה. ט"ז שם יא
אולם נקה"כ זדה אינו, כדמוכח בש"ס (חולין עט, ב) דהאי פטור ומותר הוא וכמו שהוכיח הרשב"א.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

**ג. כוי זה איל הבר וי"א זה הבא מן התייש ומן הצבייה ר' יוסי
אומר כוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בה חכמים אם
מין חיה אם מין בהמה**

י"א¹⁶ שכלאים הבא מבהמה טהורה עם חיה טהורה¹⁷, הוא הנקרא כוי¹⁸.
חלבו אסור כבהמה ואין לוקין עליו, ומכסין את דמו בלא ברכה כנוזר, כדין
דם שחיטת חיה.

וי"א¹⁹ שזהו כלאים, ובמקרה בו האם בהמה, לכו"ע חוששין לזרע האם
ומכסים בברכה כנוזר. וכוי מין בעל חי הדומה בצורתו לצבי ולעז²⁰ הידוע
לחכמים והוא בריה בפני עצמה²¹ שאינה לא חיה ולא בהמה ומספק
מחמירין חומרת שניהם.

**ד. עזי דבאלא ... עשר בהמות מנה הכתוב ותו לא ... שור
הבר מין בהמה הוא רבי יוסי אומר מין חיה דרבנן סברי**

¹⁶ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק א הלכה יג, שו"ע ונו"כ יו"ד פ, ו
¹⁷ ואם תאמר כיון דהוי כלאי בהמה ליתסר מדכתיב (דברים יד, ג) לא תאכל כל תועבה כל שתעבתי לך הרי
הוא בכל תאכל, הא משני לה הש"ס בפרק כל הבשר (חולין קטו, א) דמדאסר רחמנא כלאים לגבוה כדתניא
(שם לח, א – ב) שור או כשב או עז (ויקרא כב, כז) פרט לכלאים, מכלל דלהדיוש שרי. פרי חדש
¹⁸ ונראה דאף דיש לו לכו קרני צבי בדמותן, מ"מ חוששין לזרע בהמה, דלא מצינו שנתנו חז"ל סימן בכו
לבדוק בסימני קרנים.

¹⁹ ש"ך כח ז ופר"ח וועיין ט"ז ד שכתב שזהו נמי בכלל כוי ועיין שמש"כ בדעת הטור, ועיין פר"ח סא יז אפשר
אף הרמב"ם מודה בזה ועיי פלתי טז ג

²⁰ 3. עי' פהמ"ש לרמב"ם (קאפה) ביכורים פ"ב מ"ח: צורתו בין צבי ועז, ועיין רשב"א קדושין ג א, שלכן נסתפקו
בו אם הוא חיה או בהמה.

²¹ וזה אף לרמב"ם חשיב כוי כמש"כ בהלכות ביכורים פרק ט הלכה ה כלאים הבא מכבש ועז חייב במתנות,
והכוין אף על פי שהוא ספק מפרישין ממנו כל המתנות וסבירא ליה להרב ז"ל דהיש אומרים סבירא להו דכו
הוי דוקא הבא מן התיש ומן הצביה ורבי יוסי מוסיף דגם בריה בפני עצמה נכלל תחת כוי, וכן מבואר בדבריו
בפירוש המשנה שכתב בפרק ב' דביכורים [משנה ח] וז"ל הכוי הוא מין מורכב מן העז ומן הצבי וכן אמרו כוי
בריה בפני עצמה הוא, ע"כ. וסבירא ליה להרב ז"ל דכי אתא רבי יוחנן [חולין קלב, א] ואסיק דכו לרבנן חייב
בכולהו מתנות לאו בצבי על התיישה מוקמינן ליה עד השתא, אלא בכו דבריה בפני עצמה, דהוא רבי קרא
לשוייה כבהמה לענין מתנות, ומודה לרב הונא בר חייא בעיקר הדין דכו הבא מן הצבי ומן התיישה שאינו
חייב אלא בחצי מתנות. פר"ח סא יז

תרימות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מדמתרגמינן תורבלא מינא דבהמה הוא ור' יוסי סבר מדקא חשיב ליה בהדי חיות מינא דחיה הוא

כבר התבאר לעיל דף נט: שאין לך²² בכל בהמה וחיה שבעולם שמותר באכילה חוץ מעשרת המינין המנויין בתורה שלשה מיני בהמה, והם שור שה ועז, ושבעה מיני חיה איל וצבי ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר, הם ומיניהן כגון שור הבר והמריא שהן ממין השור, וכל העשרה מינין ומיניהם מעלה גרה ומפרים פרסה לפיכך מי שהוא מכירן אינו צריך לבדוק לא בפה ולא ברגלים.

וכבר התבאר במסכת סנהדרין דף כה: ששור הבר²³ מין בהמה²⁴ הוא²⁵ וחלבו אסור,²⁶ והקרש אף על פי שאין לו אלא קרן אחת הרי הוא חיה, וכל שיסתפק לך אם הוא מין חיה או מין בהמה חלבו אסור ואין לוקין עליו ומכסין את דמו.

עז הבר ספק חיה ספק בהמה הוא²⁷.

²² רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק א הלכה ח

²³ רמב"ם שם הלכה יב, שו"ע ונו"כ פג דה

²⁴ עי' במגיד משנה פ"א מהלכ' מאכלות אסורות שהבין בפשיטות דשור הבר הוא תאו האמור בתורה ותמה הלא תאו הוא מין חי שהוא א' מין חיות האמורות בתורה והניה בתימה עיין שם ועי' בב"י שהביאו ועיי"ש במ"ש ע"ד בזה והניה בצ"ע ועי' בלחם משנה שם שמתרין קושיות הב"י בזה ועי' בדברי חמודות פ' או"ב אות ה' ועי' בכנה"ג בהגהות ב"י אות כ"ד שכ' לתרין דעת הרמב"ם והעלה דבע"כ תאו הוא מין אחר ואין זה שור הבר עיין שם וכ"כ הפר"ח במים חיים בחידושו על הרמב"ם שם עיין שם ועי' במ"ז סק"א ובס' משמרת שלום מ"ש בזה

²⁵ משמע שאפי' כסוי א"צ והרב כתב בס' כ"ח ס"ד וז"ל ויש מסתפקין בבופל"י שהוא שור הבר שמא חיה הוא ע"כ טוב לכסותו בלא ברכה עכ"ל וצ"ל דמה שלא הגיה כאן כלום היינו משום שסמך עצמו אלעיל דעיקר דוכתא דדיני כסוי התם הוא:

²⁶ ומור"ם לא הגיה עליו כלום שם, משום דהכא לא חשש לסברת היש מסתפקים אלא משום דאית ליה תקנתא בשחיטת עוף גם כן וגם זה אינו אלא חומרא בעלמא. פר"ח כח י

²⁷ עזי דבאל"א (שהיא עז הבר בלשון ארמי) עי' בפרי חדש ס"ק ג' מ"ש בזה ועי' בבלי"י ס"ק ג' שכ' דעז הבר מין חי הוא עיין שם ועי' מ"ז סק"א שהביאו וכ' שהוא מ"ם כי הוי ספק וחלב שלה ספק הוא וצ"ע אם לצרף לס"ם עיין שם ועי' בס' משמרת שלום מה שהאריך בזה והעלה דהעיקר לדינא דהוי ספק מעליא ויש לצרפו לס"ם עיין שם ועי' בשו"ת מים חיים חיו"ד סי' כ"ב כ"ג וכ"ד בדבר הבע"ח הנמצא שם הנקרא ווילד"ע צו"ג ובלשון יון דעק"י קאז"י ויש לו קרנות מפוצלות כקרני הצבי וגם המלפים שלו חדות והאריך טובא שהוא פלוגתת הפוסקים אף שיש הרבה מקילין מ"מ לדעת הרבה פוסקים דדוקא בדורות חז"ל בעלי הש"ס הי' מהני הסי'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולענין כיסוי הדם שור הבר שקורין בופל"א, הוא מה שקורין בלשוננו ביפי"ל אק"ס²⁸, יש אומרים²⁹ שהוא מין חיה וחייב בכסוי, ויש אומרים³⁰ שהוא מין בהמה והוא מריא הנאמר בפסוק ובהמה אינה חייבת בכיסוי הדם, ונהגו שלא לכסות את דמו, ולכך טוב³¹ הוא לכסות דמו בלא ברכה³², או ישחוט עוף עמו ואז יוכל לברך על הכיסוי משום דם העוף.

א. שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה

כבר התבאר במסכת כתובות דף לד. ובקידושין דף נו. וב"ק דף עא. ששחיטה שאינה ראויה לאכילה ישנם דינים שלגביהם אינה נחשבת כשחיטה, וישנם דינים שלגביהם נחשבת היא כשחיטה.

מצות³³ עשה לכסות דם שחיטת חיה טהורה, או עוף טהור, שנאמר (ויקרא יז פסוק יג) **אֲשֶׁר יִצוּד צִיד תְּחִה אוֹ עוֹף יִשְׁפֹּךְ אֶת דָּמוֹ וְכִסְהוּ בְּעֶפֶר.**

אולם³⁴ אין חייב בכסוי אלא דם שחיטה הראויה לאכילה, שנאמר **אֲשֶׁר יֵאָכֵל, לְפִיכֶךְ הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצְאָה טְרֵפָה, או הַשּׁוֹחֵט חוֹלִין בְּעִזְרָה, או הַשּׁוֹחֵט חִיה וְעוֹף שֶׁנִּגְמַר דִּינָן לְסָקִילָהּ, וְהַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בִּידוֹ וְהַשּׁוֹחֵט לַעֲזוֹ אוֹ**

דמפוצלות אבל בדורות הללו אין לנו הבחנה בזה לכן צריך מסורות דוקא ובלא מסורות יש לחוש לדברי האוסרין ואין להתיר חלבה עיין שם באריכות.

²⁸ ועי' פרי תואר סק"ו שכ' דבופל"י הוא מסתבר יותר שלא לברך דדלמא אין זה בופל"י האמור בדברי הגאונים ובערי מערב אין מכירין זה הבופל"י ולא נשמע ממנו לעולם ומשכחת לה שימצאו שור גדול ויחשבו שהוא בופל"י עי"ש ועי' בשפ"ד לקמן סוף סי' פ' מ"ש מתוס' ובחים דף קי"ט וצ"ע ועי' תב"ש סק"ו ומנה"ב בעשרון סק"ז מ"ש בזה פ"ת לג

²⁹ הגאונים והערוך מובא ברמ"א כח ד

³⁰ שו"ע ונו"כ כח ד

³¹ מסקנת הרמ"א שם

³² ויש דהסתפק לעני מתנות כהונה אם יוכל לומר המוציא מחברו עליו הראיה ופטור ועיין פמ"ג שפ"ד סא א שדייק ברמב"ם ביכורים ט ה שלא כתב אלא שור ושה משום שבא לרבות גם שור הבר ומריא שהן מין שורשחייב במתנות

³³ רמב"ם הלכות שחיטה פרק יד הלכה א

³⁴ שם הלכה יד שו"ע ונו"כ יו"ד כח יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בשוחט לשם קדשים³⁵ פטור מלכסות פטור מלכסות, וכן חרש שוחט וקטן ששחטו בינן לבין עצמן פטורין מלכסות דם שחיטתן. ואינו רשאי לכסות³⁶.

אסור³⁷ לשחוט בהמה ובנה או בתה ביום אחד. והשוחט לוקה³⁸ שנאמר (ויקרא כב פסוק כח) אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטוּ בְּיוֹם אֶחָד, ואינו לוקה אלא על שחיטת האחרון, לפיכך אם שחט אחד משניהן ובא חבירו ושחט את השני חבירו לוקה והוא לא.

אולם ברין זה שחיטה שאינה ראויה לאכילה שמה שחיטה³⁹, לפיכך הראשון ששחט חולין בעזרה, או טריפה⁴⁰, או שור הנסקל, ועגלה ערופה, ופרה אדומה, או ששחט⁴¹ לעבודה זרה⁴², ובא האחרון ושחט את השני, לוקה. וכן אם שחט הראשון את האחד ובא האחרון ושחט את השני והרי הוא חולין בעזרה, או שור הנסקל, או עגלה ערופה, ופרה אדומה הרי זה לוקה. אבל חרש שוחט וקטן שחיטתם נבילה ולכן מותר לשחוט אחריהם⁴³.

וכן לגבי חיוב ארבעה בחמישה בגונב בהמה ושוחטה שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה⁴⁴, ואם שחט לרפואה או לכלבים או שנמצאת טריפה או ששחטו בעזרה משלם תשלומי ארבעה וחמשה, אף על פי שחולין שנשחטו בעזרה אסורין בהנאה הואיל ואיסורן מדבריהם הרי זה חייב לשלם תשלומי ארבעה וחמשה.

³⁵ דרכי תשובה שם קכב מהכנה"ג

³⁶ שלא יאמרו שחיטה טובה היא ויבואו לאכול משחיטתם. ש"ך שם כד

³⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד טז א

³⁸ ואם שחט פרה ואמה וולדה לוקה שתיים משום אותו ואת בנו ומשום בנו ואותו אבל אינו חייב על פרה ואם אמה לחוד כדמוכח בחולין פב ע"א

³⁹ רמב"ם שם פרק יב הלכה ו

⁴⁰ ש"ך שם יח

⁴¹ ואם שחטו השני לע"ז פטור משום אותו ואת בנו שהרי נתחייב בנפשו ואם התרו בו משום אותו ואת בנו ולא התרו בו משום ע"ז לוקה שם ה"ז

⁴² ואם שחטה גוי עובד עבודה זרה מותר לשחוט אחריו כיון ששחיטתו נבילה דאורייתא אפילו אם אינו שוחט לשם ע"ז, אבל אם הוא גוי שאינו עובד ע"ז וכן יהודי מומר יש לחשוש לדעות ששחיטתו פסולה רק מדרבנן ואין לשחוט אחריו זמ"מ יש למנוע מלשחוט אחר שום מומר דדלמא הרהר בתשובה כמ"ש בש"ע אהע"ז סי' מ"ב ס"ח ודוקא שיש קצת רגלים לדבר דהיינו שרואין שמה ששחט הוא משום דכוונתו הוא שלא רצה לאכול נבילה משום איסורא אז אסור דבכה"ג יש לחוש שמא הרהר בתשובה. (שמלה חדשה טו)

⁴³ שו"ע ונו"כ שם ט

⁴⁴ רמב"ם הלכות גניבה פרק ב הלכה ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

